

ANVISNINGAR
till
Transportstyrelsens föreskrifter
(TSFS 2009:3)
om
läkarintyg för sjöfolk

Innehållsförteckning

LÄKARUNDERSÖKNINGEN – FULLSTÄNDIG OCH BEGRÄNSAD UNDERSÖKNING	1
TUBERKULOS	2
BEDÖMNING AV TJÄNSTBARHETEN	3
<i>Tjänstbarhetsbedömningar i allmänhet</i>	3
<i>Bedömning av vissa sjukdomar med hänsyn till tjänstbarhet</i>	4
Långvarig infektionssjukdom	4
Ämnesomsättningsjukdomar	4
Diabetes	4
Hjärt-kärlsjukdom (även högt blodtryck)	4
Luftvägs- eller lungsjukdom	5
Hudsjukdom	5
Mag-tarmsjukdom	5
Psykiska besvär (även alkoholism, narkomani, nervösa besvär, åtstörningar)	5
Sjukdom i rörelseorganen	5
Medfödd missbildning	5
Urinvägs- eller njursjukdom (även prostatasjukdom)	5
Blodsjukdom	6
Neurologisk sjukdom	6
Allvarlig skall- eller hjärnskada med mer än 30 min medvetslöshet	6
Matmältningsorganens sjukdomar	6
Ögon- eller öronsjukdom	6
Tumörsjukdom	6
Annan (långvarig eller allvarlig) sjukdom	6
Kroppsskada	6
Skydd mot tuberkulos	6
BEGRÄNSNING AV FARTOMRÅDE	6
SYN- OCH HÖRSELKRAV	7
<i>Synförmåga</i>	7
<i>Hörsselförmåga</i>	8
<i>Tonaudiometri</i>	9
GILTIGHETSTIDER	9
SÄRSKILT OM HÄLSODEKLARATIONEN	9
OGILTIGFÖRKLARAT LÄKARINTYG	10
KOMPLETTERANDE INTYG	10
FÖRLORAT LÄKARINTYG	11

Anvisningar till Transportstyrelsens föreskrifter (TSFS 2009:3) om läkarintyg för sjöfolk

Läkarundersökningen – fullständig och begränsad undersökning

Med ordet sjöman avses i dessa anvisningar alla som har en befattning ombord på handels- eller fiskefartyg, oavsett om de är arbetstagare eller ej och oavsett fartygets storlek.

Enligt arbetsmiljöförordningen (1977:1166) ska en läkare, som i sin verksamhet får kännedom om sjukdomar som kan ha samband med fartygsarbete, anmäla detta till Transportstyrelsen. Det är angeläget för Transportstyrelsen att få kännedom framför allt om misstänkta hälsorisker som inte tidigare är allmänt kända. Läkarnas anmälnings-skyldighet kan vara av värde exempelvis då det rör sjömän som arbetar på fartyg som transporterar kemikalier eller när en sjöman har fått hörseln skadad av buller. Läkaren bör avidentifiera personuppgifterna i en anmälan, för att undvika att sjömannens personliga integritet kränks. Transportstyrelsen kan vid behov begära ytterligare uppgifter för att arbetsmiljöeffekten i ett visst fall ska kunna utredas.

Mönstringslagen (1983:929) säger att för att få tillträda en befattning ombord på ett handelsfartyg ska en sjöman inte vara olämplig för befattningen eller sjömansyrket på grund av sitt hälsotillstånd. Han ska med läkarintyget visa att hans hälsotillstånd inte utgör något hinder mot tjänstgöringen.

Om det av hälsodeklarationen framgår att sjömannen genomgått fullständig läkarundersökning tidigare, bör han tillfrågas om resultatet. Speciellt bör föregående undersökning uppmärksammas, om det gått mindre än två år sedan den utfördes och det kan misstänkas att annan läkare tidigare bedömt att sjömannen inte kan tjänstgöra till sjöss i aktuell befattning.

Av mönstringslagen (1983:929) framgår att läkarundersökningen får begränsas till syn- och hörsel förmåga för sjömän på handelsfartyg, oavsett storlek, som uteslutande används i *inre fart*.

Med *inre fart* avses fart i trafik inom Sverige och utanför kusterna, dock högst en nautisk mil (1852 m) från en hamn eller annan plats där fartyget kan finna skydd, samt fart i Kalmarsund och nationell fart i Öresund. Som inre fart anses också fart i fartområde D, såsom det definieras i fartygssäkerhetsförordningen (2003:438).

Enligt 4 kap. 18 § fartygssäkerhetsförordningen ska besättningsmedlemmar på alla fiskefartyg uppfylla syn- och hörselkraven.

Sjöfartsavdelningen

I fråga om fiskefartyg gäller enligt samma förordning att en besättningsmedlem ska kunna styrka med läkarintyg att kraven på syn- och hörsel förmåga är uppfyllda. Undersökningen får begränsas till syn och hörsel, oavsett i vilket fartområde fiskefartyget ska gå.

Om sjömannen med hänsyn till avsedd tjänstgöring kan välja mellan den fullständiga och den begränsade undersökningen, kan de olika intygens giltighetstid ha betydelse för hur sjömannen väljer. Se 5 kap. 3

Är sjömannen inte tidigare känd och undersökt av läkaren, bör den *allmänna undersökningen* omfatta minst följande: bedömning av allmäntillstånd, kontroll av vikt och längd, blodtryck, hjärta och lungor, buk, bedömning av hud, rygg och extremiteter samt, om så anses erforderligt, urin och/eller blod. I undersökningen bör även ingå en bedömning av den undersöktes psykiska tillstånd samt huruvida missbruk av alkohol eller narkotika föreligger.

Om den undersökte har en sjukdom eller funktionsnedsättning som innebär risk för försämring av hälsotillståndet under tjänstgöring till sjöss, bör läkaren försöka bedöma graden av risk. Om risken är så liten att man kan anta att sjukdomen inte förvärras eller gör den sökande inkapabel för tjänstgöring till sjöss eller kan antas utgöra en fara för övriga ombordvarandes hälsa eller säkerhet, t.ex. smittsam sjukdom, finns möjligheten att utfärda läkarintyg och samtidigt hänvisa till ett särskilt meddelande till befälhavaren. Se även 5 kap. 5 § andra stycket.

Bedöms risken däremot vara större, får sådant intyg inte utfärdas som säger att den undersökte kan tjänstgöra till sjöss. Läkaren bör då avråda den undersökte från tjänstgöring till sjöss.

Även andra sjukdomar, t.ex. allvarliga mentala rubbningar hos någon besättningsman, kan medföra sådan fara som avses ovan. Läkarintyg för tjänstgöring till sjöss får inte utfärdas till den som enligt läkarens bedömning har ett pågående missbruk av alkohol eller narkotika.

Tuberkulos

Om läkarintyget avser tjänstgöring *i obegränsad fart* bör tuberkulosundersökning göras.

Om läkarintyget avser tjänstgöring *i begränsad fart* bör tuberkulosundersökning göras, om läkaren så bedömer.

1. Tuberkulosanamnes. Sjömannen bör tillfrågas om ev. tidigare genomgången tuberkulos, tidigare eller aktuell kontakt med tuberkulossjuk person eller vistelse i ett land med hög tuberkulosförekomst. I samband därmed granskas hälsodeklarationens uppgifter om tidigare BCG-vaccination (bacille Calmette-Guérin) och ev. hälsoundersökning avseende tuberkulos. Sjömannen bör också svara på om han haft symtom i

Sjöfartsavdelningen

form av långvarig hosta, upphostningar, avmagring, nattliga svettningar eller oklara febertillstånd.

2. Tuberkulinprovning (*Mantoux med PPD RT23 2 TU, eller Rhoditest®*).

Tuberkulinprov bör normalt tas på den som är *nybörjare* i sjömansyrket eller första gången genomgår fullständig undersökning för att erhålla läkarintyg för obegränsad fart. Om tuberkulinreaktionen är positiv (Mantoux mer än eller lika med 6 mm eller Rhoditest® mer än eller lika med 2 mm) och den undersökte inte tidigare BCG-vaccinerats, bör vederbörande remitteras till tuberkulosenhet. Vid negativ tuberkulinreaktion bör läkaren erbjuda BCG-vaccination hos en tuberkulosenhet. Kontroll av vaccinationsresultatet krävs inte. Tuberkulinprovning utförs inte, om mindre än tre år förflutit sedan det senaste provet.

Vid *en senare periodisk hälsoundersökning* utförs inte tuberkulinprovning rutinmässigt. I samband med erbjudandet om BCG-vaccination bör läkaren uppmärksamma sjömän, som vid nyanställning är tuberkulinnegativa, på att det under tjänstgöring inte kommer att ske några rutinkontroller vad gäller tuberkulos; de bör i stället själva uppmärksamma sådana symtom som nämnts i punkt 1 och vid behov söka läkare utan dröjsmål.

3. Lungröntgenundersökning. *Icke BCG-vaccinerade personer, som är nybörjare i sjömansyrket eller första gången genomgår fullständig undersökning* för att erhålla läkarintyg för obegränsad fart, bör lungröntgenundersökas även om de är symtomfria. En sådan undersökning som är utförd under den senaste tvåårsperioden godtas dock i fråga om symtomfria personer utan påvisad tuberkulos.

Vid *en senare periodisk hälsoundersökning* utförs inte lungröntgenundersökning rutinmässigt. För sjömän, som vid nyanställning är tuberkulinnegativa och avböjer BCG-vaccination, rekommenderas dock lungröntgenundersökning *vart sjätte* år eller vid symtom.

Bedömning av tjänstbarheten

Tjänstbarhetsbedömningar i allmänhet

Vid bedömning av en persons hälsotillstånd och dess inverkan på arbetsförmågan m.m. vid tjänstgöring till sjöss bör läkaren ställa den undersöktes prestationsförmåga i relation till den avsedda befattningen ombord. Om det föreligger någon sjukdom bör läkaren försöka bedöma om sjukdomen kan medföra risk för akut insjuknande eller gradvis inträdande försämring av hälsotillståndet vid tjänstgöring till sjöss. Observera också att liknande krav särskilt har påpekats då det gäller sjukdom eller skada inom syn- och hörselorganen.

Vid tjänstbarhetsbedömningen bör läkaren ta speciell hänsyn till att i fråga om fartyg, som befinner sig långt från hamn, är besättningen vanligen hänvisad till de begränsade sjukvårdsresurserna ombord. En sjukdom som kräver längre tids behandling med visst läkemedel kan utgöra ett hinder för tjänstgöring till sjöss. Detta gäller om sjukdomen är

Sjöfartsavdelningen

av den arten att hälsotillståndet hastigt skulle försämrans om läkemedelstillförseln plötsligt skulle avbrytas, t.ex. genom att läkemedlet tar slut under en sjöresa eller komma bort.

En läkare som känner sig osäker om villkoren för den aktuella tjänstgöringen kan samråda med Transportstyrelsens förtroendeläkare. Kontakt kan förmedlas genom sjofart.lakarintyg@transportstyrelsen.se eller via knappvalstelefon, +46 (0)11 19 10 40. Läkare, som inte anser sig kunna ta ställning till sjömannens tjänstbarhet, får i enskilda fall rekommendera undersökning hos annan läkare inom visst verksamhetsområde. Läkaren bör uppmärksamma möjligheter till omplacering, anpassning eller rehabilitering av sjömän med arbetshandikapp av något slag. Det ingår i företagshälsovårdens, skyddskommittéernas och arbetsgivarnas personalverksamhet att arbeta med sådana frågor.

Bedömning av vissa sjukdomar med hänsyn till tjänstbarhet*Långvarig infektionssjukdom*

Infektionssjukdom som i smittskyddslagen (2004:168) hänförs till samhällsfarliga sjukdomar utgör i smittsamt skede oftast ett hinder för sjötjänst. Hit hör exempelvis salmonellainfektion och tuberkulos. Om infektionssjukdomen har kommit under behandling och smittsamheten är liten, kan sjötjänst övervägas. Detta bör prövas av läkare, helst i samråd med patientens behandlande läkare eller, i tillämpliga fall, med smittskyddsläkare.

Hiv-infektion utgör normalt inget hinder för sjötjänst, förutsatt att patienten lever så att inte andra personer utsätts för smittrisk. Det är viktigt att alla som reser utomlands har god kunskap om högriskområden för hiv/aids, smittvägar, riskbeteende, prevention etc. I samband med hälsoundersökning bör läkaren informera sjömannen om detta samt erbjuda eller uppmana till hiv-test om risk finns för överförd smitta samt informera sjömannen om risker och skyddsåtgärder i samband med hiv-infektion.

Ämnesomsättningssjukdomar

Allvarligare endokrina sjukdomar, som t.ex. manifest hyperthyreos (ökad aktivitet i sköldkörteln) eller Addisons sjukdom, kan utgöra hinder för sjötjänst. En behandlad och välinställd hypothyreos (för låg aktivitet i sköldkörteln) utgör däremot inget hinder.

Diabetes

Diabetessjukdom utgör i många fall hinder för sjötjänst. En redan yrkesverksam sjöman som fått diabetes kan dock medges att vara kvar i yrket, om sjukdomen är under god kontroll. Insulinkrävande fall och fall med allvarliga kärlkomplikationer medför att sjömannen i allmänhet inte bör tjänstgöra till sjöss i obegränsad fart.

Hjärt-kärlsjukdom (även högt blodtryck)

Hjärt-kärlsjukdom med allvarlig påverkan på hjärt- eller njurfunktion kan utgöra hinder för sjötjänst.

Sjöfartsavdelningen

Luftvägs- eller lungsjukdom

Sjukdomar i andningsorganen, såsom kronisk luftrörskatarr, emfysem och astma med allvarlig funktionsnedsättning eller risk för akut försämring, kan utgöra hinder för sjötjänst.

Hudsjukdom

Recidiverande eller kroniska eksem kan utgöra hinder för sjötjänst. Speciell uppmärksamhet bör ägnas hudsjukdomar som kan förvärras av alltför kraftig solbestrålning, kontakt med saltvatten, oljor, lösningsmedel eller liknande. Psoriasis av lindrigare natur och utan tecken på allmän påverkan utgör i regel inte hinder för tjänstgöring i obegränsad fart.

Mag-tarmsjukdom

Matsmältningsorganens sjukdomar, såsom recidiverande magsår med komplikationer, gallstenssjukdom med risk för svårare stenfall eller bräck med uppenbar risk för inklämning, kan utgöra hinder för sjötjänst.

Psykiska besvär (även alkoholism, narkomani, nervösa besvär, ätstörningar)

Psykiska sjukdomar med psykotisk symptomatologi samt allvarliga former av neuros utgör oftast hinder för sjötjänst. Vid förekomst av en sjukdom kan i många fall tjänstgöring endast i viss befattning och/eller endast i begränsad fart övervägas. Se 3 kap. 2 §.

Även andra sjukdomar, t.ex. allvarliga mentala rubbningar hos en besättningsman, kan medföra sådan fara som avses i 3 kap. 1 § a) och b).

En sjöman som enligt läkares bedömning har ett pågående missbruk av alkohol eller narkotika ska inte anses lämplig för sjötjänstgöring.

Sjukdom i rörelseorganen

Sjukdomar i rörelseorganen med kraftig funktionsinskränkning kan utgöra hinder för sjötjänst. Vid bedömningen bör, såsom ovan angivits, hänsyn tas till vilken befattning som avses.

Medfödd missbildning

För närvarande finns inga anvisningar.

Urinvägs- eller njursjukdom (även prostatasjukdom)

Njursjukdom med allvarligt nedsatt njurfunktion eller avflödes hinder i urinvägarna p.g.a. exempelvis påvisad uretärsten (sten i urinledaren) eller prostataförstoring kan utgöra hinder för sjötjänst.

Sjöfartsavdelningen

Blodsjukdom

För närvarande finns inga anvisningar.

Neurologisk sjukdom

Sjukdomar i centrala nervsystemet, såsom multipel skleros (MS), kan utgöra hinder för sjötjänst. Likaså kan epilepsi med kort anfallsfri tid utgöra hinder för sjötjänst. Vanligen bör två års anfallsfrihet föregå tjänstgöring i obegränsad fart.

Allvarlig skall- eller hjärnskada med mer än 30 min medvetlöshet

Resttillstånd efter allvarlig skall- eller hjärnskada (kan även avse blodpropp) kan utgöra hinder för sjötjänst.

Matsmältningsorganens sjukdomar

Exempelvis recidiverande magsår med komplikationer, gallstenssjukdom med risk för svårare stenanfall eller bråck med uppenbar risk för inklämning kan utgöra hinder för sjötjänst.

Ögon- eller öronsjukdom

Ögonsjukdomar med risk för progredierande synnedläggelse kan utgöra hinder för sjötjänst. Om sjömannen misstänks ha någon sjukdom eller skada inom syn- eller hörselorganen, kan detta utgöra hinder för sjötjänst.

Tumörsjukdom

För närvarande finns inga anvisningar.

Annan (långvarig eller allvarlig) sjukdom

För närvarande finns inga anvisningar.

Kroppsskada

För närvarande finns inga anvisningar.

Skydd mot tuberkulos

Det kan finnas en förhöjd risk för tuberkulossmitta för sjömän i en del fall. Detta kan gälla såväl om sjömannen besöker ett potentiellt smittområde som i de fall någon i besättningen nyligen har besökt ett smittområde. Information om vilka områden som är aktuella kan lämnas av Socialstyrelsen.

Begränsning av fartområde

Om läkaren anser att även begränsad fart är alltför vidsträckt med hänsyn till sjömannens hälsotillstånd, men att sjömannen kan tjänstgöra i någon ytterligare begränsning bör detta framgå i läkarintyget, t.ex. "färjetrafik Sverige-Tyskland".

Sjöfartsavdelningen

Syn- och hörselkrav

Synförmåga

Vid synundersökningen ska synskärpan bestämmas i ordinärt upplyst rum utan bländande ljuskällor i synfältet. Undersökningen ska utföras med väl och jämnt belysta synprovningstavlor på 5 m avstånd, eller med hjälp av spegel på 2,5 m avstånd och tavlan placerad över huvudet på den som undersöks. Sjömannen ska kunna tyda alla bokstäverna på den rad som anger den undersöktes synskärpa.

Synfältet ska prövas enligt Donders konfrontationsmetod, utförd på varje öga för sig, med prövning i varje synfältskvadrant. Om anamnesen eller undersökningen ger upphov till misstanke om synfältsdefekt ska undersökning ske i perimeter.

För att bedömas ha tillräcklig synförmåga ska sjömannen uppfylla följande krav:

Grupp	Befattningsgrupp i läkarintyget	Omfattande	Krav
1	däck – säkerhetsbesättning	– befälhavare – styrman – rorsman – utkik – den som ingår i säkerhetsbesättning och tillhör däcksavdelningen	a) den binokulära synskärpan ska uppgå till minst 0,8 med eller utan korrektionsglas, och till minst 0,2 utan korrektionsglas, b) synfältet i båda ögonen ska vara normalt vid prövning enligt Donders metod, och c) färgsinnet ska vara normalt vid prövning enligt 4 §
2a	däck – ej i säkerhetsbesättning	– övrig personal inom däcksavdelningen – radiotelefonipersonal	den binokulära synskärpan ska uppgå till minst 0,5 med eller utan korrektionsglas
2b	maskin	maskinpersonal	den binokulära synskärpan ska uppgå till minst 0,5 med eller utan korrektionsglas
3	intendentur/övriga	övrig personal	den binokulära synskärpan ska uppgå till minst 0,2 med eller utan korrektionsglas

För en sjöman som inte fyllt 20 år och som första gången ska tillträda en befattning i grupp 1 ovan gäller följande: utöver vad som enligt tabellen fordras vid prövning utan korrektionsglas ska synskärpan uppgå till minst 0,8 binokulärt, och eventuell översyntet får inte överstiga 3,0 dioptrier på något öga.

Även för en sjöman i grupp 2 ska synfältet och färgsinnet anges i läkarintyget, om undersökningen visar att sjömannen i övrigt har tillräcklig syn- och hörsselförmåga för att kunna vara rorsman eller utkik.

Den sjöman som endast med hjälp av korrektionsglas uppnår föreskriven synskärpa när prövning med sådana glas medges, ska använda glasögon eller kontaktlinser i tjänsten. I sådana fall ska skyldighet att bära nödvändiga glasögon eller kontaktlinser i tjänsten skrivas in i läkarintyget.

Sjöfartsavdelningen

Om sjömannen, för att uppnå föreskriven synskärpa, använder glasögon som inte har skalmar som går runt örats hela baksida, ska glasögonen vara försedda med en fastsättningsanordning som hindrar att de faller av vid häftiga rörelser.

Om sjömannen är skyldig att bära glasögon eller kontaktlinser i tjänsten ska ett par reservglasögon och, i förekommande fall, en extra fastsättningsanordning medföras ombord.

Färgsinnesundersökning ska ske med minst ett av testerna Ishihara, Boström-Kugelberg eller Dvorine.

Om sjömannen visar upp ett särskilt färgsinnesintyg som inte är äldre än fyra år, behöver färgsinnet inte prövas såvida inte sjömannen lämnar upplysningar som motiverar en förnyad prövning. Vid läkarundersökning för intyg om enbart syn- och hörsselförmågan får dock det särskilda färgsinnesintyget vara högst två år gammalt.

Hörsselförmåga

För att bedömas ha tillräcklig hörsselförmåga ska sjömannen uppfylla följande krav:

Grupp	Befattningsgrupp i läkarintyget	Omfattande	Krav
1	däck – säkerhetsbesättning	– befälhavare – styrman – rorsman – utkik – den som ingår i säkerhetsbesättning och tillhör däcksavdelningen	Vid prövning av varje öra för sig ska sjömannen väl uppfatta normal konversationsstämma på 4 m avstånd och normal viskstämman på 1 m avstånd, i båda fallen utan hörapparat och utan synstöd
2a	däck – ej i säkerhetsbesättning	– övrig personal inom däcksavdelningen – radiotelefonipersonal	Vid prövning av varje öra för sig ska sjömannen väl uppfatta normal konversationsstämma på 4 m avstånd och normal viskstämman på 1 m avstånd, i båda fallen utan hörapparat och utan synstöd
2b	maskin	maskinpersonal	Vid prövning av varje öra för sig ska sjömannen väl uppfatta normal konversationsstämma på 2 m avstånd och normal viskstämman på 1 m avstånd, i båda fallen utan hörapparat och utan synstöd
3	intendentur/övriga	övrig personal	sjömannen ska på det ena örat väl uppfatta normal konversationsstämma på 1 m avstånd utan hörapparat och utan synstöd

Hörsselförmågan hos en sjöman, som första gången ska tillträda en befattning i grupp 1 eller 2 ovan, ska undersökas med tonaudiometer. För att hörsselförmågan ska anses vara tillräcklig, ska den undersökte därvid uppfatta signaler på

a) frekvenserna 500, 1 000 och 2 000 hertz; medelvärden av en eventuell hörselnedsättning på dessa frekvenser (tonmedelvärdet) får inte på något öra överstiga 25 decibel,

Sjöfartsavdelningen

b) frekvenserna 3 000, 4 000 och 6 000 hertz; medelvärde av en eventuell hörselnedsättning på dessa frekvenser (diskantmedelvärde) får inte på något öra överstiga 30 decibel.

Transportstyrelsen kan efter ansökan medge tillfälligt uppskov med kravet på undersökning med tonaudiometer. Hörselförmågan ska vid sådant uppskov motsvara vad som krävs för grupp 1 respektive 2 ovan.

Tonaudiometri

Det förutsätts i intygsblanketten att en tonaudiometrisk kontroll resulterar i ett särskilt tonaudiogram. Ett tonaudiogram bör inte vara äldre än två månader när läkarintyg enligt Transportstyrelsens föreskrifter utfärdas.

Det rekommenderas att varje sjöman vars arbete innebär risk för hörselskada genom arbetsgivarens försorg erbjuds möjlighet att genomgå periodvis återkommande hörselkontroll i form av tonaudiometri. Sådan undersökning bör göras vartannat år i fråga om en sjöman, som efter den senaste undersökningen med tonaudiometer har arbetat på en arbetsplats där stadigvarande buller på ljudnivån 80 decibel (A) eller däröver förekommer, eller som utsatts för annat buller som kan misstänkas vara hörselskadligt, t.ex. vid arbete med rostknackningsmaskin.

Undersökning med kortare intervall är motiverad, om förändring i hörselförmågan har påvisats, om uppfattningssvårigheter noterats eller om sjömannen efter det senaste undersökningstillfället har genomgått någon sjukdom som berör hörselorganen. Vidare bör undersökning med tonaudiometer ske i samband med nyanställning i eller omplacering till arbete som innebär risk för hörselskada.

Giltighetstider

I fråga om *längsta giltighetstider för läkarintyg vid en fullständig undersökning* sägs i 19 § mönstringslagen: "Läkarintyget gäller i högst två år eller, om sjömannen vid undersökningen inte fyllt 18 år, i högst ett år."

I fråga om *längsta giltighetstid för ett läkarintyg som avser enbart syn- och hörselförmågan* sägs i 19 § mönstringslagen och i 5 kap. 4 § fartygssäkerhetsförordningen att intyget gäller i högst fyra år.

Särskilt om hälsodeklarationen

Av förordningen (1979:38) om läkarintyg för sjöfolk framgår att sjömannen på heder och samvete ska försäkra att uppgifterna i hälsodeklarationen, såvitt han vet, är sanningsenliga, samt att någon sådan deklaration inte behöver lämnas när undersökningen gäller endast syn- och hörselförmågan. Hälsodeklaration behöver inte heller lämnas när undersökningen avser endast viss sjukdom eller skada, som tillfälligt förorsakat nedsatt tjänstbarhet till sjöss.

Sjöfartsavdelningen

Ogiltigförklarat läkarintyg

Om det av hälsodeklarationen eller på annat sätt framkommer vid läkarundersökningen att sjömannens tidigare läkarintyg för sjöfolk har blivit ogiltigförklarat av Transportstyrelsen, vilket kan inträffa enligt mönstringslagen, bör läkaren alltid

- a) ta kontakt med Transportstyrelsen för att därigenom få uppgift om vilka omständigheter som föranlett ogiltigförklaringen, och
- b) om läkaren bedömer att sjömannen åter kan gå till sjöss med hänsyn till hälsotillståndet, efter medgivande från sjömannen ange skälen till detta i ett meddelande till Transportstyrelsen.

Beslut om ogiltigförklarande av läkarintyg för en viss person finns tillgängligt i Transportstyrelsens sjömansregister, utan upplysning om sjukdomens art.

Kompletterande intyg

Mönstringslagen fastställer att om en sjömans hälsotillstånd påtagligt har försämrats under läkarintygets giltighetstid, får redaren eller befälhavaren begära att sjömannen ska visa upp ett nytt läkarintyg innan befattningen tillträds. Bestämmelsen är tillämplig bl.a. om sjömannen senast lämnade sin befattning på grund av sjukdom, s.k. sjukavmönstring. I sjukdom inräknas här även olycksfallsskada.

Det kan inträffa att sjömannen på begäran av redaren eller befälhavaren ska uppvisa ett nytt läkarintyg angående tjänstbarheten inom kortare tid än vad som föreskrivs generellt, innan han åter får tjänstgöra till sjöss. *Det kompletterande läkarutlåtandet bör normalt avges av den läkare som behandlar sjukdomen eller skadan.*

Sjömannen behöver inte lämna hälsodeklaration när undersökningen avser endast viss sjukdom eller skada, som tillfälligt förorsakat nedsatt tjänstbarhet till sjöss. Undersökningens begränsade karaktär ska anges på en ny intygsblankett, där tillämpliga delar fylls i. Detta kan t.ex. innebära att uppgifter om syn- och hörsel förmåga utelämnas och att tjänstbarhetsbedömningens inledande mening ändras enligt följande:

Med hänvisning till 5 kap. 6 § Transportstyrelsens föreskrifter (TSFS 2009:3) om läkarundersökning för sjöfolk lämnar jag följande utlåtande: "Baserat på undersökning som jag gjort för intyg som avser viss sjukdom eller skada, vilken tillfälligt nedsatt den undersöktes tjänstbarhet efter läkarintyg utfärdat den 20XX-MM-DD, bedömer jag ... " osv.

Om sjömannen så önskar för att intyget ska få längre giltighetstid, kan det i stället vara lämpligt att utföra hälsoundersökning för utfärdande av fullständigt läkarintyg för sjöfolk. Därvid ska hälsodeklaration avges enligt förordningen (1979:38) om läkarintyg för sjöfolk. Även övriga föreskrifter om fullständig undersökning blir då tillämpliga.

Sjöfartsavdelningen

Förlorat läkarintyg

En sjöman som har förlorat sitt läkarintyg innan giltighetstiden har gått ut kan begära ett ersättningsintyg för resterande giltighetsperiod. Sådant intyg bör utfärdas av den läkare som utfärdade det ursprungliga intyget. På ersättningsintyg ska i rutan Giltighetstid anges: ”*Ersättningsintyg giltigt till och med.....*”.

---oo0oo---